

Holstebro – en af dansk bekædningsindustri's højborg!

Rialko, Holborn og Harrow. På nydansk, 3 gode brands.

Af Jannie Würtz Sløk, Lokalthistorisk Arkiv for Holstebro Kommune.

Jens Sindings fabriksbygning på Gartnerivej 44

Overskriften er nok en *smule* overdrevet, men faktum er dog at Holstebro i en årrække var den by i Danmark der procentvis havde flest indbyggere beskæftiget ved beklædningsindustrien (- ikke at forveksle med tekstilindustrien).

De to hovedaktører bag denne lille rekord var henholdsvis Jens Sindings Konfektionsfabrik og Harrow Skjortefabrik.

For Jens Sindings vedkommende begynder historien i Vinderup hvor han kom til verden den 1. oktober 1903. Faderen havde en stor tømmerforretning som han imidlertid gik fallit med, da lille Jens var 5 år gammel. Faderen emigrerede til Amerika med den intention at hente kone og søn derover når han havde fået sig etableret. Men det gik ham nok ikke bedre end så mange emigranter, hvor nissen flyttede med; i hvert fald hørte familien aldrig siden fra ham.

Moderen var nu eneforsørger, der klarede dagen og vejen ved hjælp af sin symaskine. Symaskinen fik i øvrigt sin egen lille montre på den konfektionsfabrik Jens Sinding senere fik bygget op.

I barndommen hjalp han moderen med at få økonomien til at hænge sammen bl.a. som bud ved Holstebro Dagblad, som indsæber for barberen og som kontingentopkræver for Vinderup Borger- og Håndværkerforening.

14 år gammel kom han i lære hos herreekviperingshandler Johannes Bang i Vinderup, der havde forventet at Jens Sinding ville overtage forretningen. Sådan gik det ikke. Som 20årig flyttede han til Holstebro, hvor han fik arbejde hos Herreekviperingshandler J. Chr. Østergaard. Nogle år senere, den 23. marts 1928, overtog han Herremagasinet Boston – i manges øjne et vovestykke grænsende til det tåbelige, idet de to foregående indehavere var gået fallit med den lille foretning på hjørnet af Nørregade og Horsstræde. Jens Sinding flyttede i 1933 forretningen ”20 skridt” nærmere Store Torv. Der stortrivedes forretningen under Jens Sindings ejerskab, der strækker sig helt frem til 1968, hvor den overtages af Aksel Jeppesen der 34 år tidligere startede som bydreng i forretningen og siden 1945 har haft den daglige ledelse af forretningen.

Omkring samtidig med at Jens Sinding overtog Boston, indgik han et kompagniskab med sin kones bror. De to svogre startede et engrosfirma inden for herreekviperingsbranchen. Det udviklede sig og snart havde de gang i egen produktion af skjorter, hvilket i de første år foregik i ejendommen Sønderlandsgade 20, der var ejet af Bernhard Niensens far, skræddermester N. C. Nielsen.

Skjorterne blev solgt under navnet HARROW, hvilket egentlig er betegnelsen på en stofkvalitet, men siden blev navnet på både fabrikken og en hel familie, idet Bernhard Nielsen skiftede navn til Bernhard Harrow.

I 1937 skiltes de to mænds veje imidlertid. Bernhard Harrow købte Jens Sindings halvdel af Skjortefabrikken Harrow og flyttede pga. pladsmangel og stigende efterspørgsel, sin produktion til Østergade 29a hvor hele bygningen efterhånden tages i brug. 1941 flyttede fabrikken over gaden til egne, nyopførte, bygninger i Østergade 32-34.

Skjortefabrikken Harrow havde et særdeles godt ry i tøjbranchen og var en overgang den største skjortefabrik i landet. Da Bernhard Harrows helbred svigtede, overtog sønnen, Jørgen Harrow, den daglige ledelse. Bernhard Harrow døde i 1974.

Rialko på Langelinie 17

Et kik indenfor i Rialko's systue på Lægårdvej 17.

Jens Sinding havde i forbindelse med salget af sin anpart i Harrow måtte give afkald på retten til, i en given årrække, at producere skjorter. Jens Sinding, der jo som tidligere nævnt havde herreekviperingsforretningen Boston, begyndte i 1937 sideløbende hermed, en produktion af arbejdsbukser i smeden Oskar Nielsens gård (nu MV Huset) under navnet Rialko – *Rigtig Almindelig Konfektion*.

I april 1942 købte han en grund beliggende på hjørnet af Hyllingsallé og Lægårdvej. Med vanlig effektivitet forelå der i løbet af få dage tegninger og byggeriet af en ny fabrik påbegyndes. Fabrikken blev opført med facade mod Hyllingsallé og planer om en senere udvidelse langs Lægårdvej. Allerede i 1943 ansøgte Jens Sinding byrådet om tilladelse til udvidelse, men fik afslag. Et afslag, der dramatisk ville hæmme fabrikkens ellers lovende vækstpotentiale. Det kunne Jens Sinding naturligvis ikke lade ske. Han fandt derfor en grund, Langelinie 17, og opførte resolut en ny og større fabrik, der blev taget i brug i 1944.

I første omgang udlejedes og senere sælges Lægårdvej 16 til Justitsministeriet. Derfor kunne Holstebro Politi den 5. og 6. juli 1944 flytte ind den kun 2 år gamle, tilpassede tidligere fabriksbygning. Politiet kom fra meget trange kår i rådhusets sidebygning hvor de havde resideret siden 1/10 1919 da politikorpset blev oprettet i forbindelse med at en ny retsplejereforms ikrafttræden. Indtil da, havde den dømmende og den udøvende magt, begge ligget hos By og herredsfogedembedet. Disse to magter blev nu adskilt og politikorpset oprettet. Den sidste by- og herredsfoged var i øvrigt Axel Bierfreund, der senere samme år blev byens første folkevalgte borgmester.

Fabrikken trivedes på Langelinie. Det store opsving kom efter anden verdenskrig, i forbindelse med overgangen til produktion af habitter. Allerede dengang, var det en klar målsætning for firmaet, at der skulle laves et godt produkt til en rimelig pris. Habitterne markedsførtes under navnet Holborn. Derud over lavedes en luksuskollektion under navnet "Henning Benthin Design"

Der udvides to gange; først i 1955 hvor både Sinding og Harrow forøgede hver deres fabriksareal med 50 %. I 1971 udvides igen og en mindre afdeling på Holbergsvej er også kommet til. Men den ekspanderende virksomheds pladsproblemer blev først rigtigt løst med købet at en

Jens Sinding med et eksempel på produktionen.

12.000 m² stor grund på Gartnerivej 44. Her opførtes i 1968/1969 en fabrikshal på 3000m² som supplement til fabrikken på Langelinie 17.

Sinding der gennem mange år havde satset på høj kvalitet, begyndte i starten af 1960'erne at opbygge en eksport der, 20 år senere udgjorde ca. 25 % af produktionen.

I 1979 sælges Langelinie 17 til firmaet "Holm Huse". Afdelingen på Gartnerivej 44 udbygges kraftigt og i efteråret 1980 samledes produktioner der. "Holm Huse" ombyggede den nu tidligere fabriksbygning på Langelinie til 18 ejerlejligheder der står klar til indflytning i 1981.

Da Jens Sinding i 1983 fyldte 80, blev han deltidspensionist. Ledelsen havde i mange år været delt med svigersønnen, cand. jur. Ulrik Glamann, der efter endt uddannelse, indtrådte i firmaet i 1958. Han overtager nu en større del af arbejdet. Men tiderne var ikke længere så gunstige. Da Glamann indtrådte i firmaet i 1958 var der i Danmark 28 herrekonfektionsfabrikker, der producerede jakker og habitter. 22 år senere, i 1980 var der kun 5 tilbage; den stigende import af billige

varer, primært fra Asien, havde kostet de øvrige livet.

Tidens tendens indhentede desværre også Jens Sindings Konfektionsfabrik. Den 4. juli 1986 standsede produktionen af habitter, jakker og benklæder, da det ikke var lykkedes at finde en køber til fabrikken. I 1970'erne, mens tiderne var mest gunstige og produktionen på sit højeste, var der 180 ansatte. Da fabrikken lukkede, blev 60 ansatte arbejdsløse og ejendommen Gartnerivej 44 blev solgt til "Seelen Læge- og Hospitalsartikler Aps", der hidtil havde resideret på Godthåbsvej 1.

I april 1988 døde Jens Sinding, 85 år gammel. Han havde haft en svær start, men den til trods, eller måske netop, på grund af den, drev han det vidt. Ud over sit ihærdige forretningsvirke bestred han også adskillige tillidsposter. Han sad 15 år i bestyrelsen for "Holstebro Handelsstandsforening", heraf 10 år som kasserer og 5 år som formand. Han var bestyrelsesmedlem i "Foreningen af danske Fabrikanters af Herreklæder" i 12 år og medlem af repræsentantskabet i henholdsvis "Beklædningsindustriens Sammenslutning" og "Holstebro Bank" samt medstifter af "Dansk Herremoderåd"

I 1943 modtog han "Dansk Arbejdes initiativ-pris. I forbindelse med sin 80 års fødselsdag blev Jens Sinding, udnævnt til æresmedlem af "Beklædningsindustriens Sammenslutning" som den anden i sammenslutningens historie.

Hvis en enkelt finder, at der i historien mangler en eksakt dato for virksomhedens start ja, så er vi to! I forbindelse med sin 80 års fødselsdag fortalte Jens Sinding, at han og en tidligere direktice var de eneste levende personer, der kendte hans virksomheds præcise startdato - og de havde pålagt sig selv tavshed!

Tre år efter lukningen af Jens Sindings Konfektionsfabrik var det også slut med den anden del af de to svogres industrieventyr. Harrow, der i sine velmagtsdage havde 160 ansatte var nu nede på kun 20 medarbejdere. Fabrikationen var, som på Jens Sindings Konfektionsfabrik, i længden for løntung til at klare sig i konkurrencen med Asien, så i 1989 lukkede fabrikken ned. Bygningen Østergade 32-34 var allerede året før blevet solgt. I 1994 ombygger Boligselskabet Sct. Jørgen den gamle fabriksbygning til 22 lejligheder, ligesom "Holm Huse" gjorde med Langelinie 17.